

Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К., 1998. – 202 с.

8. Отстающие в учении школьники (проблемы психического развития) / Под ред. З.И. Калмыковой, И.Ю. Кулагиной. – М.: Педагогика, 1986. – 208 с.
9. Співак В.І. Психологічні особливості самоконтролю студентів в процесі засвоєння іноземної мови (на матеріалі англійської мови): Дис.. канд. психол. наук: 19.00.07/Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К, 1997. – 201с.

Students attitudes towards the learning is the main factor of this process. Analysis of students attitudes towards studying of foreign languages revealed its three types. The acceptive attitude (19,4% of students) has such indicators as high academic success, satisfaction, independence and creativeness while studying.. The refusive attitude (42,8% of students) has such indicators as low academic success, dissatisfaction and dependence while studying of foreign languages. The indefinite attitude (37,8% of students) has the features of acceptive and refusive types of attitudes and depend on circumstances. The best type of students attitude towards studying of foreign languages regarding the academic success is acceptive attitude.

Key words: attitudes, motive, studying, acceptive, refusive, indefinite types of attitude.

Отримано: 10.03.2011

УДК 159.9(075.8)

Т.В.Дуткевич, О.В.Савицька

Психологічний супровід професійної діяльності викладача вищої школи (з досвіду роботи соціально-психологічної служби університету)

У статті проаналізовано досвід роботи соціально-психологічної служби університету із забезпечення психологічного супроводу професійної діяльності викладача. Розкрито мету діяльності соціально-психологічної служби в університеті, яка полягає у забезпеченні психологічного супроводу процесу підготовки фахівців з вищою освітою, наданні психологічної допомоги всім учасникам навчально-виховного

процесу, практичному впровадженні накопиченої науково-практичної інформації, узагальненні, систематизації та поширенні психологічних знань. Зафіксовано позитивні результати психологічного супроводу професійної адаптації молодого викладача та розвитку взаємин між викладачами й студентами.

Ключові слова: соціально-психологічна служба, психологічний супровід, професійна діяльність, професійно важливі якості.

В статье проанализирован опыт работы социально-психологической службы университета по обеспечению психологического сопровождения профессиональной деятельности преподавателя. Раскрыта цель деятельности социально-психологической службы в университете, которая состоит в обеспечении психологического сопровождения процесса подготовки специалистов с высшим образованием, предоставлении психологической помощи всем участникам учебно-воспитательного процесса, практическом внедрении накопленной научно-практической информации, обобщении, систематизации и распространении знаний. Зафиксированы положительные результаты психологического сопровождения профессиональной адаптации молодого преподавателя и развития взаимоотношений между преподавателем и студентом.

Ключевые слова: социально-психологическая служба, психологическое сопровождение, профессиональная деятельность, профессионально важные качества.

Актуальність. Психологія, як провідна людинознавча дисципліна, чимдалі більше впливає на соціальні процеси, у тому числі на ті, що відбуваються у системі вищої освіти. Для ефективності останньої велике значення має підвищення дієвості професійної діяльності викладачів через реалізацію психологічного супроводу найбільш проблемних її моментів. Зважаючи на динамічні зміни, які відбуваються в суспільстві, зокрема у системі вищої освіти, на нові досягнення в теоретичній та прикладній психології, створення соціально-психологічної служби в університеті видається своєчасним і закономірним.

Проблеми організації й функціонування соціально-психологічної служби (СПС) вишу розглянуто у низці науково-методичних публікацій, в яких визначено основні напрямки, форми і методи її роботи (О.О. Бодальов, С.М. Глушакова, П.В. Лушин, І.Ю. Шуранова, Н.М. Пейсахова, Л.М. Фрідман, М.Р. Бітянова, Ю.З. Гільбух, В.В. Рубцов, І.М. Каманов, Н.В. Чепелєва, В.Г. Панок та ін.). Водночас, питання психологічного супроводу професійної діяльності викладача не знайшло свого повного висвітлення, чим і зумовлена актуальність його дослідження.

Метою статті є узагальнення досвіду роботи СПС університету у питанні надання психологічного супроводу професійної діяльності викладача.

У розв'язанні проблем професійного вибору та адаптації до навчальної і професійної діяльності, професійно-особистісного розвитку студентів та викладачів чимдалі більшого значення набуває соціально-психологічна служба університету. Саме вона покликана адаптувати наукові психологічні знання до потреб працівників конкретного закладу вищої освіти, до умов педагогічної практики в ньому, вирішувати задачі психологізації освітнього простору.

СПС у вищих навчальних закладах функціонує близько двох десятиліть. Щоправда постійно відчувається брак науково-методологічних основ її діяльності, досі відсутній методичний центр, який би координував роботу СПС різних вишів, не вирішено проблеми кадрового забезпечення та місця цього підрозділу у вищому навчальному закладі. Всі ці проблеми потребують широкого обговорення та невідкладного вирішення.

Варто зазначити, що серед практикуючих у сфері вищої освіти психологів відсутня єдність у визначенні основних цілей, завдань та напрямків діяльності СПС вишу.

Аналіз літератури з проблем організації та функціонування СПС, а також існуючого досвіду її роботи у вузах України й Росії, засвідчує, що необхідність створення СПС у вищому навчальному закладі не можна розглядати лише з позиції забезпечення традиційної психологічної допомоги студентам, науково-педагогічним працівникам та адміністративно-управлінському персоналу вишу [4;5;7]. Важливо, щоб СПС працювала не тільки за принципом реагування на проблему, а, насамперед, на попередження проблем на основі реалізації психологічного супроводу процесів особистісного розвитку і професійного самовдосконалення студента, викладача, а також всього колективу ВНЗ.

Ми приймаємо положення, згідно з яким метою діяльності СПС в університеті є надання психологічного супроводу процесу підготовки висококваліфікованого фахівця з вищою освітою, забезпечення психологічної допомоги всім учасникам навчально-виховного процесу, практичне впровадження накопиченої науково-практичної інформації, узагальнення, систематизація та поширення психологічних знань. Відтак, основними завданнями СПС університету повинні стати:

- сприяння повноцінному особистісному та професійному розвитку студентів, їх успішній соціалізації та адаптації до змінних умов навчання та діяльності;
- створення умов для формування у студентів і викладачів мотивації до самовиховання та саморозвитку, самовдосконалення;

- формування їх стійкої потреби у психологічних знаннях, уміннях їх застосування з метою підвищення професіоналізму;
- профілактика та корекція відхилень в особистісному розвитку;
- оздоровлення психологічного клімату, міжособистісних взаємин у колективах викладачів і студентів та у загальному колективі університету.

Ці завдання визначають основні напрями діяльності СПС університету, а саме: психологічну діагностику, просвіту, профілактику, консультативну й корекційно-розвивальну діяльність. Їх реалізація передбачає застосування таких групових та індивідуальних форм роботи СПС університету, як сеанси психотерапії та психоконсультування, проведення соціально-психологічних тренінгів (спілкування, особистісного розвитку тощо), психодіагностичні зрізи, “Пошта довіри”, підготовка та випуск психологічної газети, організація круглих столів, диспутів у “Психологічному клубі”, психологічних семінарів для викладачів та студентів.

Ефективність діяльності СПС університету залежить від трьох основних чинників: залучення висококваліфікованих психологів; створення відповідної матеріально-технічної бази; наявність готовності у студентів і викладацького складу до використання можливостей СПС вузу.

На нашу думку, найважчим видається забезпечення саме останньої умови, оскільки формування названої готовності потребує зміни професійного мислення, що спирається на руйнування ряду стереотипів і не може відбутись одразу.

Найбільш відповідальною особою за результати діяльності системи вищої освіти вважається особистість викладача. Саме від його компетентності, креативності, цілеспрямованості, морально-етичних якостей залежить якість безпосередньої навчально-виховної роботи як з окремим студентом, так і з їх групою. Реалізація особистісно зорієнтованої технології професіонального навчання передбачає певну систему психолого-педагогічних знань, умінь, навичок викладача. **Тому вирішальним напрямком діяльності СПС університету ми вважаємо роботу з надання психологічного супроводу професійної діяльності викладачів.** Він передбачає профілактику, діагностику й корекцію вузлових психологічних проблем, характерних для розвитку системи вищої освіти, а саме: забезпечення професійної адаптації молодих викладачів, вдосконалення взаємин викладача зі студентами. При

цьому психологічний супровід полягає у реалізації окремих програм, спрямованих на фасилітацію важливих соціальних процесів у ВНЗ. Одним з останніх є соціально-психологічна адаптація молодих викладачів до професійної діяльності.

В умовах динамічного оновлення кадрового складу системи вищої освіти професійна адаптація молодих викладачів є однією з вузлових її проблем, до вирішення якої з успіхом долучається СПС університету.

Під порушеннями професійної адаптації молодого викладача вишу ми розумітимемо такі соціально-психологічні явища: уповільнення темпів адаптації, неповну адаптацію, неадекватну дезадаптацію, які зумовлені такими причинами:

- недоліки професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності;
- неповна сформованість психологічної структури професійної діяльності (зокрема, нерелевантність мотиваційної сфери, недосконалість трудових дій та операцій, послаблення самоконтролю й самооцінки тощо);
- відсутність або недостатня сформованість професійно важливих властивостей особистості (педагогічна рефлексія, емпатія, креативність, комунікативність, педагогічна спрямованість, позитивне мислення тощо) та здібностей до науково-педагогічної діяльності.

Очевидно, що профілактика порушень адаптації передбачає усунення саме зазначених причин. Узагальнення досвіду вирішення проблеми адаптації у різних сферах суспільної практики, представлено у дослідженнях М.П.Будякіна, Н.Н.Гавриленко, О.О.Русалінової, О.І.Алексеева, Т.В.Середа, Т.Н.Вершиніної, Н.О.Чайкіної та ін. [1; 2; 3;6; 8], а також досвіду роботи СПС Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка з молодими викладачами дозволило виділити основні форми та прийоми профілактичної роботи з попередження порушень адаптації у молодих викладачів вишу. Нормалізація процесів професійної адаптації молодого викладача вишу передбачає використання таких форм роботи:

- а) попередня співбесіда, знайомство викладача з колективом кафедри, факультету, його традиціями;
- б) допомога викладачеві в плануванні навчально-методичної та наукової діяльності;
- в) групові та індивідуальні консультації для молодих викладачів, які проводяться досвідченими науково-педагогічними працівниками;

г) організація роботи спецсемініарів, теоретичних і методичних семінарів;

д) створення умов для самовираження та творчості молодого викладача, його саморозвитку шляхом проведення конкурсів, змагань професійної майстерності тощо.

Найбільшою ефективністю у формуванні адаптивних можливостей відзначаються ті прийоми, що передбачають активність, зацікавленість, креативність молодих викладачів, будуються на основі їх спілкування і взаємодії з колегами. Зокрема:

1) групова дискусія, яка може проводитися у формі круглого стола, обговорення проблем на інтернет-форумі тощо;

2) рольові ігри, які можуть стати формою роботи методичних семінарів для молодих викладачів;

3) тренінгові вправи, психогімнастика тощо.

Систематичність і наступність психологічного супроводу професійної адаптації молодих викладачів забезпечує така організаційно-методична форма роботи, як дворічний семінар “Школа молодого викладача”. Основною метою його діяльності є спонукання викладачів-початківців до опанування індивідуально-творчими методами викладання, до постійної професійної самоосвіти та саморозвитку. “Школа...” працює за визначеним планом, кожне заняття присвячується актуальній проблемі професійної діяльності викладача в сучасних умовах. Заняття проводяться щомісячно з обов’язковою участю молодих викладачів та вільним відвідуванням усіх зацікавлених осіб. Проводить кожне заняття психолог СПС університету разом із досвідченими викладачами.

Тематика занять “Школи...” передбачає кілька смислових блоків:

– психологія студента, викладача та їх взаємин;

– психолого-методичні основи організації навчально-виховного процесу;

– психологічні умови професіонального розвитку, самовдосконалення, творчості.

Предметом обговорення на заняттях школи є проблеми навчально-виховного процесу, питання його планування, організації в цілому та з окремих дисциплін, підготовки та проведення практичних (лабораторних, семінарських) та лекційних занять, навчально-методичного забезпечення дисциплін, впровадження нових ефективних технологій навчання та контролю підготовки спеціалістів, укладання методичних розробок різних типів занять, комплексних, кваліфікаційних контрольних завдань. У плані роботи методичного семінару ознайомлення з державними

стандартами вищої педагогічної освіти, основними нормативними документами, які регламентують діяльність вищих навчальних закладів освіти.

Основними формами роботи методичного семінару стали лекції, круглі столи, конференції. Центральне місце у змісті занять посідають питання підготовки і проведення різних форм навчальної роботи зі студентами.

Наприклад, одне з занять “Школи...” було проведено на тему “Психолого-педагогічні умови ефективності лекції у вищому навчальному закладі”. Заняття було проведене у формі круглого столу з використанням елементів лекції. Вибір такої форми зумовлений тим, що до традиційної лекції в університеті звикли. А ось інтерактивні її різновиди (методи дискусії та евристичної бесіди, “мозкової атаки”, “ділової гри” та “круглого столу”) використовуються нечасто. Молодим викладачам спочатку було надано необхідну інформацію щодо вдосконалення форм проведення лекцій, а для підвищення ефективності розгляду теоретичних питань з різних позицій був використаний метод “круглого столу”, що забезпечив максимальну активність усіх присутніх.

Найбільш актуальними для молодих викладачів виявились такі питання: Як відібрати навчальний матеріал для лекції та в якій послідовності його подавати? Про що повідомляти на лекції, а що залишити на самостійне опрацювання? Як досягти найвищої ефективності лекції? Як зацікавити студентів та втримати їхню увагу? Як забезпечити дисципліну в аудиторії?

За роки роботи у кожного лектора виробляється свій неповторний стиль читання лекцій, який є сплавом його особистісних та інтелектуальних якостей, знань і специфіки предмета, який викладається. В цьому могли пересвідчитися учасники круглого столу, спілкуючись з досвідченими лекторами, професорами П.С.Атаманчуком, Л.В.Баженовим, П.І.Свідером, О.С.Волковинським, доцентами З.Г.Запорожан, М.П.Матвеевою, В.М.Федорчуком.

Упродовж шести років роботи “Школи...” були проведені заняття на такі теми, як “Соціально-психологічні особливості професії викладача вищої школи”, “Сучасні проблеми лекційного методу”, “Студент як суб’єкт навчально-професійної діяльності”, “Розвиток пізнавальної діяльності студента”, “Організація і методичне забезпечення самостійної роботи студентів”, “Психологічні особливості науково-педагогічної діяльності викладача вишу”, “Професіональна “Я-концепція” педагога”, “Комунікативна компетентність викладача вишу”, “Болонський процес: необхід-

ність, сутність, очікувані результати”, “Основні акмеологічні фактори розвитку професійної компетентності викладача” тощо.

Особливий інтерес у молодих викладачів викликали круглі столи, семінари і практичні (тренінгові) заняття на теми: “Специфіка основних форм організації навчального процесу за кредитно-модульною системою”, “Аутогенне тренування та його застосування в процесі самовдосконалення викладача”, “Використання інноваційних технологій в навчальному процесі: проблема вибору і реалізація технологій”, “Види і техніка лекційного викладання” тощо. Зазвичай у роботі круглого столу беруть участь і молоді викладачі, і викладачі, які мають оригінальні методичні розробки, авторські методики викладання, специфічні прийоми і методи роботи.

Проведене серед молодих викладачів опитування про результативність роботи “Школи...” зафіксувало покращення їх ставлення до педагогічних інновацій, підвищення креативності у питаннях організації навчального процесу, зростання готовності до суб’єкт-суб’єктних взаємин зі студентами.

Водночас, залучення досвідчених викладачів до роботи “Школи...” створило умови для вивчення і поширення передового педагогічного досвіду та позитивно відобразилося на діяльності викладачів в умовах переходу до кредитно-модульної організації навчально-виховного процесу у виші.

Іншою важливою проблемою роботи ВНЗ є переорієнтація взаємин між викладачем і студентом з авторитарних, суб’єкт-об’єктних на партнерсько-паритетні суб’єкт-суб’єктні, на взаємини поваги і співпраці. Її вирішення проходить через подолання викладачами психологічних бар’єрів, пов’язаних з докорінним переглядом та трансформацією звичної домінантної моделі педагогічного спілкування у системі “викладач-студент”.

Саме викладач, спираючись на психологічні знання про закономірності розвитку і формування особистості, специфіку вікових проблем студентства, повинен виступати ініціатором і творцем якісно нових взаємин, які складаються в процесі навчально-виховного процесу у виші між студентом та викладачем. Основний їх зміст має зосереджуватись на потребах особистості, на забезпеченні пріоритету індивідуальності, співтворчості і співпраці між викладачем і студентом.

Становлення суб’єкт-суб’єктних взаємин викладача зі студентами також потребує психологічного супроводу, основною метою та завданням якого є формування та розвиток у всіх учасників навчально-виховного процесу потреби і навичок самоуправління різними видами своєї активності на трьох взаємопов’язаних

рівнях – взаємин, поведінки, діяльності. Суб'єкт-суб'єктні взаємини передбачають наявність постійного й якісного зворотного зв'язку про оцінку один одного їх учасниками, що дає останнім можливість гнучко перебудувати лінію своєї поведінки з урахуванням думки партнерів.

З урахуванням зазначеного СПС університету систематично вивчає думку студентів щодо професійних та особистісних якостей викладача за допомогою спеціально адаптованої анкети “Викладач очима студентів”, яка передбачає оцінку студентами пропонованого переліку якостей викладача за п'ятибальною шкалою. Результати анкетування використовуються як один з показників для визначення рейтингу викладача, що переобирається на посаду або бере участь у різноманітних конкурсах. Зважаючи на це, нами було доповнено та змінено окремі твердження загальновідомої анкети.

У пропонованій нами анкеті міститься 26 тверджень, кожне з яких описує основні педагогічні здібності: дидактичні, мовленнєві, перцептивні, комунікативні, мобілізаційні та організаційні. Особливістю адаптованої нами анкети є те, що вона містить як позитивні (19 тверджень), так і негативні (8 тверджень) ознаки. Останні свідчать про відсутність відповідних педагогічних здібностей у викладача або їх недостатній розвиток. Крім того, анкета пропонує оцінити (у відсотках) відвідування студентами занять викладача. Все це дозволяє отримати об'єктивну та достовірну оцінку професійної діяльності викладача з боку студентів.

Упродовж кількох навчальних років за допомогою анкети “Викладач очима студентів” проводилось вивчення думки студентів про діяльність викладачів шести факультетів Кам'янець-Подільського національного університету. Опитуванням було охоплено 1347 студентів педагогічних спеціальностей, які оцінювали діяльність 48 викладачів. Отримані за допомогою анкетування дані зіставлялися з експертними оцінками діяльності викладача. Експертами виступали декани факультету, заступники деканів з навчальної роботи та завідувачі кафедрами. В цілому оцінка студентами професійної діяльності та особистості викладача відповідала оцінкам експертів. При цьому оцінка студентів старших курсів була більш наближеною до експертних порівняно з оцінками студентів молодших курсів. Ми вважаємо, що це зумовлюється такими факторами, як розширення студентського досвіду спілкування й взаємодії з викладачами, краще освоєння педагогічної діяльності, а також процеси професійної ідентифікації.

Важливим видається також з'ясування питання стосовно основних критеріїв оцінки професійної діяльності викладача, якими

користуються студенти. З цією метою при проведенні анкетування “Викладач очима студентів” ми запропонували обрати п’ять якостей, які на думку студентів є найважливішими для особистості й професійної діяльності викладача вишу. Це завдання виконували 63 студенти, оцінюючи діяльність 17 викладачів.

У результаті був отриманий перелік найбільш важливих, з точки зору студентів, якостей викладача. Подаємо його у порядку спадання: вміння викладати чітко, доступно, логічно навчальний матеріал (57,1% виборів); вміння викликати і підтримувати інтерес аудиторії до навчального процесу, вміння аргументувати вивчення навчального матеріалу та навчальної дисципліни (49,2%); виявлення поваги, доброзичливості і тактовності у ставленні до студентів (39,7%); зацікавленість в успіхах студентів, уміння підтримувати віру студента у власні сили (38,1%); вимогливість до студентів та справедливість в оцінці знань (38,1%).

Достатньо популярними виявилися вміння викладача реалізувати творчий підхід до викладання, використовувати різноманітні методи навчання (31,7%); вміння зняти напругу і втому аудиторії (30,1%); можливість отримати у викладача пораду і консультацію з будь-якого питання (30,1%); спонукати студентів до дискусії, створювати проблемні ситуації (26,9%).

Реалізуючи задачу визначення змісту зворотного зв’язку у системі “викладач-студент”, ми намагались виявити і самооцінку п’яти професійно важливих якостей викладачів, порівнявши їх з оцінками студентів. В опитуванні взяв участь 31 викладач шести факультетів університету різної статі та з різним стажем науково-педагогічної діяльності.

Перше, що відзначала більшість викладачів (83,9% опитуваних) при ознайомленні з переліком професійних якостей, що всі вони є необхідними, і якщо вони не сформовані, то навчально-виховний процес буде неефективним. Крім того, викладачі визнали, що найнеобхіднішим для здійснення власної навчальної діяльності є вміння викладати навчальний матеріал доступно, чітко, логічно (67,7%); спонукати та організовувати студентів до дискусії, створювати проблемні ситуації (54,8%); вміння підтримати інтерес студентів до навчальної дисципліни, сформувавши потребу його засвоєння (48,3%); виявляти зацікавленість в успіхах студентів, підтримувати їхню віру у власні сили (41,9%); вимогливість до студентів та справедливість в оцінці знань студентів (32,2%).

Порівняння показує, що у цілому і студентами, і викладачами виділяються як найважливіші для професійної діяльності викладача однакові професійні вміння та здібності. Втім, якість

“спонукати та організовувати студентів до дискусії, організовувати проблемні ситуації” відсутня у переліку, наданому студентами, а якість “виявлення поваги, доброзичливості і тактовності у ставленні до студентів” не представлена у переліку, складеному викладачами. Зближення поглядів викладачів і студентів щодо найважливіших професійно важливих якостей викладача підтверджує можливість використання цього способу оцінки успішності діяльності викладача при визначенні його професійного рейтингу. Розходження поглядів вказує на те, що викладачам слід більше уваги приділяти розвитку у себе вмінь і навичок партнерських взаємин, що надзвичайно важливі саме для студентів. Неприйняття студентом викладача як особистості та професіонала діагностувалося нами у випадках, коли студент, незважаючи на знак критерію (позитивний чи негативний), оцінював усі якості найнижчим балом.

Індикатором проблемних міжособистісних взаємин в системі “викладач-студент” ми вважали відповіді, в яких містилися найнижчі оцінки позитивних якостей та високі оцінки негативних проявів педагогічних здібностей на фоні загальних високих середньогрупових оцінок, які отримував викладач.

Траплялися випадки і найвищого оцінювання всіх якостей (позитивних і негативних). Такі результати нами не враховувалися при визначенні рейтингу викладача, оскільки в цих випадках студенти, як правило, відображали загальне позитивне враження та ставлення до викладача, не здійснюючи аналізу та оцінки його педагогічної діяльності.

Відмов студентів від участі у процедурі оцінки професійної діяльності викладачів не було.

Результати проведених опитувань є початковим (діагностичним) етапом здійснення психологічного супроводу процесу становлення суб'єкт-суб'єктних взаємин між викладачем і студентами. Передбачається розроблення і проведення систематичного семінару-практикуму для викладачів з питань гуманістично орієнтованого педагогічного спілкування.

Отже, психологічна служба покликана не лише забезпечити традиційну психологічну допомогу студентам, викладачам, адміністративно-управлінському персоналу вишу, але й реалізовувати психологічний супровід основних соціальних процесів в університеті.

Список використаних джерел

1. Асеев В.Г. Теоретические аспекты проблемы адаптации / В.Г. Асеев // Адаптация учащихся и молодежи к трудовой и учебной деятельности. – Иркутск, 1986. – С.3-19.

2. Зотова О.И. Методы исследования социально-психологических аспектов адаптации личности / О.И. Зотова, И.К. Кряжева // Методология и методы социальной психологии. – М.: Наука, 1977. – С.173-188.
3. Мороз А.Г. Профессиональная адаптация молодого учителя / А.Г. Мороз – К.: Правда Ярославичей, 1998. – 330 с.
4. Недбаева С.В. Психологическая служба вуза / С.В. Недбаева, В.В. Жидкова // Психология в вузе. – 2003. – № 3. – С. 49-63.
5. Основи практичної психології / [Панок В.Г., Титаренко Т.М., Чепелева Н.В. та ін.]; за ред. В.Г.Панка – К.: Либідь, 2001. – 536 с.
6. Проблемы адаптации молодежи в трудовой коллектив: методические рекомендации / [сост. Ю.П.Сурмин, В.И.Волдарский]. – К.: Знание, 1988. – 16 с.
7. Психологическая служба в вузе / под. ред. Н.М.Пейсахова. – Казань: Изд-во Казанского университета, 1981. – 204 с.
8. Психолого-педагогические проблемы оптимизации деятельности преподавателя вуза: мезвуз. темат. сб. – Ярославль, 1984. – С.44-50.

There are the analysis of experience of psychological convey of lecturer's professional activity. The goal of social and psychological service activity at university is to give psychological convey for process of high educated specialists university preparing, to maintain of psychological assistance for all participants of educational process, to make practical implement of accumulated scientific and practical information, to generalize, to systematize and to expand of psychological knowledge among lecturers and students. The psychological convey of professional adaptation of young lecturers and development of relations between lecturers and students has the positive results.

Key words: social and psychological service, psychological convey, professional activity, important professional fetchers.

Отримано: 02.03.2011